

Oponentský posudek bakalářské práce **Julie Šťastné** Sluchově postižení a komunikace
Oponent: **Jitka Lindová**

Předložená práce se zabývá problematikou postavení neslyšících v naší společnosti a v empirické části se snaží zmapovat informovanost studentů pražských vysokých škol o této problematice.

Teoretická část je značně obsáhlá, má charakter souvislého výkladu, který je opřen jen velmi zřídka o citovaný literární zdroj. Podrobně je popsána problematika sluchového postižení včetně jeho příčin a biologického podkladu (podrobně je rozebrána například anatomická stavba ucha), technicky precizní je také výklad týkající se existujících diagnostických metod či sluchadel a jiných pomůcek. V druhé polovině teoretické části je podobným způsobem rozebrán komunikační systém neslyšících.

Celkově svědčí teoretická část o hlubokých znalostech problematiky, ale nepřilíší vyspělé schopnosti tvorby vědeckého textu, který by konfrontoval literární zdroje a postoje jednotlivých autorů apod. Tématicky je teoretická část spíše technickým popisem než analýzou patřící do některé ze společenskovědních disciplin. S psychologickým, sociologickým atd. kontextem a pozadím problematiky se setkáváme v práci jen velmi okrajově.

Praktická část popisuje dotazníkové šetření mezi studenty VŠ, převážně testující jejich znalosti týkající se problematiky neslyšících. Bohužel se domnívám, že úspěšnost respondentů často odráží spíše nevhodně položenou otázku, než skutečnou znalost problematiky. Otázky jsou formulovány nejasně (např. otázka č. 1 – zda už se někdy setkali s neslyšícím – nedefinuje charakter takového setkání, který může být zásadně odlišný), nesrozumitelně a neobratně (např. otázka č. 14: Myslíte si, že vždy jeden znak vyjadřuje jen jedno konkrétní slovo?). Často již samotná otázka (případně následující otázky, jako v případě otázek č. 5, 6 a 7) naznačuje správnou odpověď. Nabízené odpovědi ne vždy odrážejí celé spektrum možných odpovědí (např. otázka č. 15 ze záhadného důvodu nenabízí zápornou odpověď). Důležitá je také nejasnost z hlediska toho, zda se autorka v dotazníku ptá na osobní názor (např. v otázce č. 5, zda má neslyšící nárok na tlumočníka) nebo na jeho znalost legislativy. Nejen prostou úspěšnost respondentů v odpovědích, ale i autorčiny následné interpretace odpovědí považuji kvůli všem těmto nedostatkům za velmi diskutabilní (konkrétně např. viz interpretace otázky č. 6 v Diskuzi).

Celkově tedy praktická část, tak jak je navržena, trpí nevhodně postavenými otázkami. Velmi podrobné (i když nepřilíší složité, zůstávající na úrovni procentuálního zastoupení) vyhodnocení úspěšnosti studentů různých fakult a obou pohlaví v jednotlivých otázkách pak ztrácí na důležitosti. Navíc se ovšem domnívám, že ani zvolená forma průzkumu, byť by byla lépe provedená, není příliš vhodná. I když jsem velkým zastáncem kvantitativní metodiky, v tomto případě by podle mého názoru bylo vhodnější zvolit například rozhovor či dotazník, pracující však s otevřenými otázkami. Tak by bylo mnohem lépe možné zmapovat nejen znalosti, ale také postoje studentů k neslyšící komunitě.

Přes všechny nedostatky je práce kvalitním přehledem o problematice neslyšících z „technické“ stránky. Škoda, že se autorka nepustila do analýzy lépe příslušející studentce humanitních věd. Takovou možnost sama naznačuje, bohužel až zcela v závěru, kdy se dotýká pojetí neslyšících jako kulturně jazykové menšiny. Pokud by tímto směrem šla jak teoretická, tak praktická část, zjišťující tak tedy spíše postoje, než znalosti studentů, působila by celá práce mnohem lepším dojmem.

Ještě pár drobných konkrétních poznámek:

1. kapitola Význam a funkce jazykové komunikace je dosti zmatená.

2. Výběr výzkumného vzorku formou oslovování studentů na chodbách rozhodně není náhodný. Viz jakákoli učebnice metodologie.
3. Graf k otázce č. 2 neodpovídá tabulce k otázce č. 2
4. Výsledky otázky č. 14 jsou zřejmě chybně prezentovány.
5. Interpretace otázky č. 7 v Diskuzi pro mě není srozumitelná a patrně bude velmi sporná.

Práce podle mého názoru splňuje požadavky na bakalářskou práci na FHS UK. Navrhuji hodnocení kolem 32 bodů.